

**CONSILIUL SUPERIOR AL
PROCURORILOR**

*mun. Chișinău,
bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, 73
tel.022-828501 e-mail:aparat@csp.md*

**THE SUPERIOR COUNCIL
OF PROSECUTORS**

*Chisinau city,
73, Ștefan cel Mare și Sfânt
tel.022-828501 e-mail:aparat@csp.md*

07 decembrie 2023 nr.5/1-01d/23-2783

**Domnului Igor GROSU
Președinte al Parlamentului**

**Doamnei Olesea STAMATE
Președinta Comisiei juridice, numiri și imunități**

**Domnului Marian RADU
Președinte al Comisiei economie, buget și finanțe**

**Domnului Petru ROTARU
Ministrul Finanțelor**

**Doamnei Veronica MIHAILOV-MORARU
Ministra Justiției**

*Ref. Proiectul Legii bugetului de stat pentru anul 2024
(nr.de înregistrare 436 h.945 2023-12-01)*

Alăturat, vă remitem Opinia formulată de către membrii Consiliului Superior al Procurorilor, procurori detașați, aferent unor reglementări din Proiectul Legii bugetului de stat pentru anul 2024.

Anexă: potrivit textului, pe 4 file.

**Președinte a Consiliului
Superior al Procurorilor**

semnat

Angela MOTUZOC

Opinie aferent unor reglementări din Proiectul Legii bugetului de stat pentru anul 2024

Prin Hotărârea nr.945 din 1 decembrie 2023 Guvernul a aprobat proiectul Legii bugetului de stat pentru anul 2024, care stabilește¹ că valoarea de referință pentru calcularea salariului pentru procurori rămâne tot la mărimea de 2500 de lei.

Astfel, rezultă că începând cu anul 2018 valoarea de referință pentru salarii procurorilor nu a fost modificată niciodată și nici **nu a fost, cel puțin, ajustată la rata inflației, care în toată această perioadă (ianuarie 2019 – octombrie 2023) a constituit 67.37%**².

Mai mult, chiar și **salariul mediu pe economie a beneficiat de o majorare cu 67.74%**, de la 6 975 lei în anul 2019 până la 11 700 lei în anul 2023³, circumstanțe care condiționează necesitatea re-considerării cuantumului pentru valoarea de referință în calcularea salariului procurorilor.

Actualmente procesul de aprobare a bugetului de stat se află pentru examinare în Parlamentul Republicii Moldova.

În contextul celor menționate, subliniem necesitatea imperativă de întreprindere a măsurilor corespunzătoare pentru preîntâmpinarea riscurilor juridice de afectare a drepturilor patrimoniale ale procurorilor și de creare a premiselor care discriminează această categorie profesională în raport cu alți salariați ai sistemului public, salariul cărora a fost majorat esențial pe parcursul anului 2023.

Concomitent, notăm că potrivit Hotărârii nr.12 din 8 august 2023 **Curtea Constituțională a statuat că ajustarea anuală a mărimii valorii de referință de salarizare a procurorilor este obligatorie și că urmează să se bazeze, cel puțin, pe rata inflației medii anuale la data adoptării Legii bugetului de stat pentru anul următor.**

Respectiv, având în vedere că această obligație nu a fost îndeplinită în ultimii ani, actualmente, la stabilirea valorii de referință pentru salariul procurorilor autoritățile competente urmează să se țină cont de acest fapt, iar ajustarea să nu fie raportată doar la rata inflației pentru anul precedent, dar să ia în considerație impactul acesteia din ultimii ani.

Este relevant să remarcăm și faptul că o situație similară a fost deja pusă în aplicare cu referire la aceleași garanții în raport cu salariul judecătorilor⁴, care a fost majorat pornind de la raționamente similare.

Contrar exigențelor ce se degajă atât din jurisprudența constituțională nominalizată *supra*, cât și din constatările mecanismelor de specialitate, din motive neclare și lipsite de justificare corespunzătoare regimul de salarizare a procurorilor a rămas neadaptat.

Conduita autorităților publice, care au atribuții cu referire la aceste domenii, trebuie să se raporteze la aceleași standarde, dat fiind faptul că tocmai **caracterul apropiat și complementar al misiunilor judecătorilor și procurorilor, creează**

¹ art.10 alin.(2) lit. c)

² <https://statbank.statistica.md/pxweb/application/calculatoripc/>

³ Date statistice utilizate de Curtea Constituțională în HCC 12/2023, §29

⁴ Art.10 în redacția LP168 din 22.06.23, MO223-226/30.06.23 art.388; se aplică din 01.06.23

cerințe și garanții similare în ceea ce privește statutul și condițiile desfășurării serviciului.⁵

Potrivit Avizului nr.13(2018) al Consiliului consultativ al procurorilor europeni s-a stabilit că „*Independența procurorilor implică și o independență materială care, la fel ca în cazul judecătorilor, necesită mijloace financiare și alte mijloace necesare exercitării misiunilor lor:*

- *procurorii sunt deseori obligați să fie la datorie noaptea și în sărbătorile legale; ei ar trebui să fie în număr suficient pentru a face față acestor constrângeri și ar trebui să primească o remunerație corespunzătoare pentru a nu fi descurajați în îndeplinirea sarcinilor în astfel de situații ”⁶.*

De asemenea, potrivit recomandărilor mecanismelor europene de specialitate autoritățile sunt obligate să ia măsuri pentru a se asigura că procurorii au condiții de muncă rezonabile, de exemplu remunerația, mandatul și pensia să fie în concordanță cu importanța sarcinilor efectuate, iar vârsta de pensionare să fie una adecvată. În acest sens Condițiile de muncă și remunerația adecvată a procurorilor ar trebui să reflecte importanța și demnitatea funcției, precum și respectul atașat acestei, implicând, de asemenea, recunoașterea importanței misiunii și rolului lor⁷.

În reflecția celor expuse, soluția normativă ce se conține în actualul proiect al Legii bugetului pentru anul 2024 cu referire la valoarea de referință pentru salariul procurorilor (care ar putea rămâne tot 2500 lei) aduce atingere drepturilor procurorilor și neglijează statutul stabilit de lege al acestei categorii profesionale.

Reieșind din standardele descrise, statul are obligația pozitivă de a asigura inclusiv stabilitatea/securitatea financiară a procurorilor, ca parte componentă a independenței acestora, care este o valoare fundamentală a unei societăți democratice, nefiind un privilegiu pentru procurori, ci un drept al cetățenilor, dar constituind o condiție prealabilă, esențială a statului de drept.

Pe de altă parte, o problemă suplimentară aferentă poate se deduce din soluția prezentată pentru aprobare în conținutul Legii bugetului pentru anul 2024, astfel cum este descris în poziția Ministerului justiției pe subiect, și anume – diferența considerabilă a valorii de referință pentru procurorii care au trecut pre-vettingul și vettingul, care se propune a fi 4600 lei.

Nu avem obiecții față de inițiativa în sine de majorare până la acest prag valoric a cuantumului dat, dar diferența de salarizare care se creează conduce, inevitabil la un tratament diferențiat și, pe cale de consecință, la demotivarea procurorilor și la crearea vădită și neîntemeiată a unui fundal de inechitate.

Respectiv, este eronată și lipsită de orice factură juridică poziția că majorarea introdusă pentru procurorii care au trecut procedurile de vetting/prevetting nu este discriminatorie pe motivul că aceste persoane „au pus umărul la soluționarea problemelor critice cu care se confruntă sistemul de justiție (corupția/locurile vacante)”.

Sarcina ce revine autorităților statului este să analizeze orice conduită normativă strict din perspectiva reglementărilor juridice, iar deciziile de o asemenea anvergură nu pot să se întemeieze pe factori de oportunitate, deoarece riscă să creeze premise pentru arbitrar și să nu corespundă exigențelor statului de drept.

⁵ Avizul nr.9(2014) al CCPE „Carta de la Roma”, pct.53 din nota explicativă; Avizul CCPE nr.13(2018) „Independența, responsabilitatea și etica procurorilor” pct.14.

⁶ <https://rm.coe.int/opinion-13-ccpe-2018-2ro-avizul-ccpe-nr-13-2018-independenta-responsab/1680931a7c>, pct.45

⁷ Avizul CCPE nr.9(2014) pct.75-76

Potrivit calendarului reformelor la care se face referire și al procedurilor de vetting/prevetting, o categorie extinsă de procurori (procurorii de execuție din procuraturile teritoriale) vor fi evaluați, estimativ, peste o perioadă lungă de timp și această situație nu depinde în nici un fel de ei. Totuși, pe parcursul acestei perioade respectivii procurori își vor exercita atribuțiile de serviciu după același program și încărcătură ca și procurorii supuși evaluărilor extraordinare, însă vor fi salarizați esențial mai puțin.

Soluția exprimată în poziția Ministerului Justiției că „nimic nu împiedică procurorii să participe la concursurile de promovare, să promoveze vettingul și să primească majorarea” este o constatare neavenită, improprie însăși naturii juridice a proceselor la care se face referință și denotă atitudine superficială la analiza situației în întregime.

Mai mult de atât motivul invocat de către Ministerul Justiției că „majorarea salariilor tuturor procurorilor în aceleași proporții va avea drept efect subminarea vettingului” are un înalt grad speculativ și condiționează mai multe confuzii de apreciere.

Astfel, nu se poate considera că procedurile de vetting/prevetting au scopul majorării salariilor, acesta poate fi doar un beneficiu colateral, care în nici un caz nu are cum să submineze sau să sporească exercițiile de evaluare. Obiectivul evaluărilor de referință se raportează la cu totul alte standarde și nu poate fi legat de salarizare, pentru că dacă am urma o asemenea versiune, s-ar schimba și optica de impact al procedurilor.

Procedurile de vetting/prevetting prin definiție nu pot fi făcute pentru a justifica o eventuală remunerare, ele fiind orientate spre a spori nivelul de responsabilitate al procurorilor și a consolida încrederea în actul de justiție, în independența și profesionalismul procurorilor, or acestea sunt paradigme total diferite de ideea că se urmărește uniformizarea salariilor.

În concluzie, notăm că se impune o re-considerare a opțiunilor normative ce vizează valoarea de referință pentru salariul procurorilor, astfel încât ajustările financiare să corespundă standardelor, să nu genereze discriminări între categoriile profesionale, dar să fie un răspuns adecvat la implementarea obiectivă a principiilor statului de drept și la exigențele interesului public.

Membrii procurori ai Consiliului Superior ai Procurorilor, procurori detașați

Constantin ȘUȘU ____*semnat*____

Inga FURTUNĂ ____*semnat*____

Eduard VARZAR____*semnat*____

Andrei ROȘCA ____*semnat*____

Angela MOTUZOC ____*semnat*____